

Наталія Ашихміна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри диригентсько-хорової підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса)*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

У сучасному суспільстві важливою умовою успішного соціального та професійного функціонування фахівців у галузі музичного мистецтва, зокрема викладачів диригентсько-хорових дисциплін, є їх професійна мобільність. Система вищої мистецької освіти повинна враховувати та оперативно пристосовуватися до змін ринку праці, забезпечувати такий рівень фахової підготовки, який дозволяв би випускникам адаптуватися до змін умов їх професійної діяльності.

Поняття «професійна мобільність» сьогодні перетнуло межі соціології (термін соціальної мобільності ввели в науковий обіг соціологи: М. Вебер, К. Дейвіс, П. Сорокін, Т. Заславська та ін.). Даний термін зараз широко застосовується в педагогіці. Як зазначає Н. Брижак, мобільність у педагогічній сфері – це особлива якість особистості, що формується в процесі навчання і виховання та має найважливіший вплив на професіоналізм майбутнього фахівця [1, с. 68]. Є. Іванченко наголошує, що мобільність віддзеркалює здатність суб'єкта оперативно змінювати профіль своєї професійної діяльності, рід занять [2]. Так, випускники мистецького вишу, зокрема викладачі диригентсько-хорових дисциплін, можуть розширити сферу своєї діяльності всередині однієї спеціальності, залишаючись при цьому в рамках початкового статусу викладачів хорового диригування. Йдеться про зміну видів діяльності суб'єктів, про освоєння нових знань і вмінь з урахуванням здобутої освіти, тобто про розвиток фахівців у галузі музичного мистецтва.

Важливим аспектом розгляду професійної мобільності майбутнього викладача диригентсько-хорових дисциплін у мистецькій педагогіці є встановлення зв'язку цього поняття з терміном «компетентний фахівець». Компетентність найчастіше визначається як здатність вирішувати весь комплекс професійних завдань, що віддзеркалюють діяльність конкретного фахівця. Розглядаючи це вельми загальне визначення, можна сказати, що поняття «компетентність викладача диригентсько-хорових дисциплін» характеризує міру відповідності фахових знань, умінь, досвіду реальному рівню складності професійних завдань і вирішуваних проблем. Даний термін, крім суто професійних знань і вмінь, що характеризують кваліфікацію, містить такі якості особистості, як ініціатива, співпраця, здатність до роботи в групі,

комунікативні навички, вміння логічно мислити, шукати, відбирати й обробляти інформацію.

Вища мистецько-педагогічна школа покликана забезпечити випуск компетентних фахівців у галузі музичного мистецтва з високою культурою художнього мислення, здатних творчо вирішувати серйозні проблеми з викладання диригентсько-хорових дисциплін. Подальша діяльність фахівців може складатися по-різному. Одні працюють над однотипними професійними завданнями тривалий час, глибоко розуміючи проблематику, будучи компетентними в диригентсько-хоровій галузі. Інші розширюють чи змінюють сферу своєї професійної діяльності, займаються різноплановими проблемами. В кожному з цих випадків професійна мобільність суб'єктів буде різною. Тут віддзеркалюються розбіжності в розвиненості здібностей фахівців освоювати нове та сформованості дослідницьких умінь, різниця в типах мислення, мотивації, психологічної готовності до розширення та зміни професійної сфери тощо.

Розширення або зміна професійної сфери, освоєння принципово нових знань і вмінь часто є для особистості складнішим завданням, ніж кваліфікована робота у своїй професійній галузі. З цих позицій можна наголошувати, що одним із завдань мистецько-педагогічного вишу є випуск професійно мобільних компетентних кадрів.

Компетенція як об'єктивна характеристика майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін повинна «пройти» через їх професійну діяльність, щоб стати компетенцією як особистісною характеристикою. З цих позицій формування професійної мобільності як однієї з ключових компетенцій у процесі фахової підготовки під час проходження виробничої (асистентської) практики передбачає оволодіння здобувачами вищої мистецької освіти відповідної діяльності. При цьому відбувається формування:

- готовності до прояву цієї компетенції (мотиваційний аспект);
- знань, що складають основу цієї компетенції (когнітивний аспект);
- досвіду прояву цієї компетенції в різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект);
- ставлення до змісту компетенції та об'єкта її застосування (ціннісно-смысловий аспект).

Традиційна модель асистентської практики майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін не забезпечує повною мірою розв'язання таких завдань. Обмеження знімаються, якщо подивитися на проблему з позиції психологічної теорії діяльності (Л. Виготський, П. Гальперін, О. Леонтьєв, Н. Талізін та ін.).

Із позицій психологічної теорії діяльності розробку методики формування професійної мобільності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін під час проходження асистентської практики слід розпочинати з виділення орієнтовної основи цього виду діяльності – системи умов, на яку реально

орієнтуються здобувачі під час виконання професійної діяльності. Необхідно також проаналізувати взаємозв'язки інших компетенцій майбутніх фахівців із виділеним змістом орієнтовної основи професійної мобільності, встановити обсяг професійних знань, умінь, здібностей, що формуються, визначити умови засвоєння змісту асистентської практики.

Теорія діяльності стверджує, що здібності, мислення та інші якості особистості формуються, вдосконалюються та проявляються через діяльність. З огляду на це, професійну мобільність майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін можна розглядати як діяльність здобувачів, спрямовану на опанування нових навичок у професійній сфері, нової професії. В такому контексті коректно говорити про формування в мистецько-педагогічному вищій професійної мобільності як певного виду фахової діяльності майбутніх випускників. Прогнозованим результатом освіти тоді стає формування вмінь самостійно опановувати нові знання, засвоювати нові види професійної діяльності, зокрема не тільки в диригентсько-хоровій галузі, а й у виконавсько-інструментальній, вокальній або музично-теоретичній сферах. Сформована таким чином під час проходження асистентської практики в майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін здатність бути професійно мобільними згодом зможе реалізуватися в їх професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Брижак Н. Професійна мобільність як фахова якість майбутнього вчителя. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 1. С. 67-70.
2. Іванченко Є. А. Професійна мобільність майбутніх фахівців : навчально-методичний посібник. Одеса, 2004. 120 с

Ольга Баєва,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри управління, економіки
та забезпечення якості у фармації,
Національний фармацевтичний університету
(м. Харків)

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Освіта є стратегічною основою розвитку особистості, суспільства, нації і держави, запорука майбутнього.

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави.